

Trekvaart over de Vecht

De snelweg van de 17e eeuw

In de 17e eeuw werd een groot netwerk van trekvaarten aangelegd. Vanaf die tijd kon je als je ergens heen wilde de trekschuit nemen. Hartstikke handig, want er waren vaste tarieven en een vaste dienstregeling. Iedereen die betaalde mocht mee.

Je moest alleen wel op tijd zijn, want te laat was echt te laat. Dan kon je niet meer mee. Een schipper zorgde ervoor dat hij op tijd vertrok. Gebeurde dat niet, dan kreeg hij een boete!

Vervoer over water

Een trekschuit was een hele verbetering. Tot die tijd werd er vooral over land gereisd. Voor de rijken betekende dat: rijden in koetsen met slechte vering, op onverharde wegen en, als het regende, door de zachte blubber. Je wist nooit hoelang je onderweg was en of je wel veilig aankwam. De armen moesten lopen als zij ergens heen wilden.

De trekschuit werd bestuurd door de schipper en voortgetrokken door een paard en iemand die met het paard opliep. Die werd het 'snikjong' of 'jagertje' genoemd.

Vanwege het netwerk van trekvaarten konden mensen makkelijker reizen tussen de steden. Dat was goed voor de handel. Ook werden er door de trekvaart buitenplaatsen zoals Goudestein gebouwd langs de vaarroute op de Vecht.

Wist je dat...

...in 1665 110.000 mensen van Amsterdam naar Utrecht reisden met de trekschuit?

...een trekschuit 6-7 km per uur ging?

...vissersvrouwen op de trekschuit twee keer zoveel betaalden, omdat zij naar vis roken?

Op de trekschuit

Op de eerste trekschuiten zat iedereen nog in de nattigheid en de kou. Later in de 17e eeuw werden er houten hutten op de schuiten gebouwd. Dat heette een roef. Als je extra betaalde mocht je daar zitten. De andere passagiers zaten in het ruim onder het dekzeil.

Reizen met de trekschuit duurde lang. Om de tijd door te komen, lazen passagiers boeken, speelden spelletjes met elkaar of voerden lange gesprekken. Zo'n gesprek noemde men een 'schuitenpraatje'.

Gedicht

Wie kan de vinding van den Trekschuit ooit waarderen?
Men reisd als zat men thuis, geen schokken, draaijen, keren
Ontrust het lichaam, 't zij men vaart bij dag of nacht,
Men vindt al slapende zich op zijn plaats gebracht

Gysbert Tysens

Personenvervoer

Schippers mochten op een trekschuit tussen Amsterdam en Utrecht alleen mensen en hun bagage vervoeren, geen goederen. Alleen briefpost mocht als vracht mee met de trekschuit.

Dit werd besloten door de Utrechtse bestuurders, die een goede verbinding over het water belangrijk vonden. Kijk maar eens naar de afbeelding hiernaast. Dat is een pagina met allerlei regels die speciaal zijn bedacht om de trekvaart soepel te laten verlopen.

VAN 'T STADS PLACAATBOEK. 497

VIER-ENDER-EN-VEERTIGSTE TYTEL.

Aengacnde de Kleyne Vracht- en Schietschuyten van Utrecht op Amsterdam, Commissarissen en Jagers.

EERSTE DEEL.	geen menschen zullen inneemen. 889
Van de Kleyne Vracht-Schuyt-Schippers en den Commissaris. 881	Resolutie, rakende het innemen van menschen door de dorpschuyten. 889
Ordonnantie, voor de schippers tusschen Utrecht en Amsterdam. 881	Resolutie nopens hier afvaren van de nachtschuyten na Amsterdam. 889
Ordonnantie rakende de Schippers van het Veer tusschen Utrecht en Amsterdam. 883	Resolutie op het ryden van een wagen by befloten water. 892
Resolutie, dat de schietschuyten geen brieven zullen medenemen. 884	Instructie voor den Opfichter van de vrachtschuyten na Amsterdam. 890
Appointement, dat van een brief van Amsterdam op Utrecht, twee blanken zal beraat worden. 885	Ampliatie voor den opfiter van de vrachtschuyten na Amsterdam. 891
Resolutie, dat van een brief van Amsterdam op Utrecht, twee stuyvers zal beraat worden. 885	Resolutie, dat de Commissarissen de fouren van de schippers zullen hebben aan te brengen. 891
Ordonnantie voor de schippers van de vrachtschuyten tusschen Utrecht en Amsterdam. 885	Instructie voor de Amsterdamsche brieven-besellers. 892
Poincten voor de schippers van de vrachtschuyten tusschen Utrecht en Amsterdam. 887	TWEDE DEEL.
Resolutie rakende de schippers van de vrachtschuyten tusschen Utrecht en Amsterdam. 887	Rakende de Schietschuytschippers.
Resolutie rakende de huurvrachten na eenige dorpen. 887	Poincten rakende de schietschuytschippers. 892
Resolutie rakende de huurvrachten na eenige dorpen. 887	Resolutie nopens de schietschuytschippers. 894
Extract rakende de vracht- en schietschuytschippers. 888	Lyste van het vrachtloon der schietschuytschippers. 894
Extract rakende de vracht- en schietschuytschippers. 888	Ordre rakende de schietschuytschippers en haare knechts. 896
Resolutie rakende de vracht- en schietschuytschippers. 889	DERDE DEEL.
Resolutie, rakende de dorpschippers, die huurvrachten herwaards gebracht hebben. 889	Van de Jagers, in Roepers van de Jagers.
Resolutie, dat de schippers van Yvel Steya &c. buyten haar districten	Ordonnantie op de jagers aan de roode brug. 897
	Instructie voor den roeper van de jagers. 898

Historisch onderzoek: opdrachten

De trekschuit

Lees eerst de teksten op het informatievel. Daarna beantwoord je de vragen. De eerste twee vragen kun je met elkaar doen, de laatste twee vragen beantwoord je voor jezelf.

1 Welke personen waren betrokken bij de trekvaart?

---

2 De trekvaart was de belangrijkste manier van vervoer tussen de 17e en de 19e eeuw.

a. Waarom was de trekschuit een aantrekkelijk vervoermiddel in de 17e eeuw?

---

b. Kun je bedenken waarom de trekschuit in de 19e eeuw minder populair werd?

---

3 Doe je ogen dicht en stel je voor dat je op de trekschuit zit, op het traject Amsterdam - Maarsse.

a. Welke geluiden hoor je dan?

---

b. Wat zou je hebben kunnen ruiken?

---

c. Hoe zit en beweeg je in de trekschuit?

---

4 Wie of wat verdient er volgens jou in deze geschiedenis een monument? Leg je antwoord uit.

☐ De trekschuit	☐ De paarden
☐ De passagiers	☐ Iets of iemand anders
☐ De bemanning	
